

چالش ها و دلایل فرسودگی تحصیلی دانشجویان تربیت بدنی و مدیریت بر آن ها

کرار جواد رجب الداودی^۱ ❖ جواد مرادی چالشتی^{۲*} ❖

صفحه: ۹۵-۱۱۷

چکیده

هدف از این تحقیق بررسی چالش ها و دلایل فرسودگی تحصیلی دانشجویان تربیت بدنی و مدیریت بر آنها در استان دیاله عراق می باشد. تحقیق حاضر از نظر روش، همبستگی و از نظر هدف کاربردی و از نظر مکانی میدانی است. جامعه آماری این تحقیق کلیه دانشجویان تربیت بدنی در استان دیاله عراق می باشند که از تعداد ۳۴۰ نفر و بر طبق فرمول کوکران تعداد ۱۸۱ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. روش نمونه گیری تحقیق تصادفی ساده بود. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش شامل سه پرسشنامه فرسودگی تحصیلی برسو و همکاران (۱۹۹۷)، پرسشنامه کیفیت تدریس سراج (۲۰۰۲) و پرسشنامه استاندارد انگیزش یادگیری کاشیف و همکاران (۲۰۱۳) می باشند. پایایی پرسشنامه فرسودگی شغلی برسو (۱۹۹۷) را سازندگان آن ۰/۷۹، کیفیت تدریس سراج (۲۰۰۲) با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۶ و انگیزش یادگیری کاشیف و همکاران (۲۰۱۳) را سازندگان آن ۰/۸۲ محاسبه کرده اند. تجزیه و تحلیل داده ها در دو قسمت آمار توصیفی (میانگین و میانه و...) و آمار استنباطی (آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون...) می باشد که به وسیله نرم افزار SPSS23 مورد تحلیل قرار گرفته است. نتایج تحقیق نشان داد بین فرسودگی تحصیلی با کیفیت تدریس و انگیزش یادگیری رابطه مستقیم و معنی دار وجود دارد. همچنین بین انگیزش یادگیری و کیفیت تدریس رابطه مثبت و معنی دار وجود دارد. به نظر می رسد با افزایش رابطه مطلوب میان استاد و دانشجو و همچنین افزایش کیفیت تدریس اساتید و در نتیجه افزایش انگیزش تحصیلی دانشجویان تربیت بدنی بتوان بر فرسودگی تحصیلی آنان غلبه نمود.

کلیدواژه ها: فرسودگی تحصیلی، کیفیت تدریس، انگیزش تحصیلی

■ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۱۰/۱۹

■ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۸/۲۸

^۱. کارشناس ارشد، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

^۲. استادیار مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران.

مقدمه

آموزش عالی به عنوان یک نهاد اجتماعی وظیفه تربیت افرادی صاحب اندیشه، مطلع و با توانمندی‌های متناسب با نیازهای کشور را بر عهده دارد. بر این اساس دانشگاه‌ها همواره در حال بروز رسانی امکانات و دانش خود در حوزه‌های مختلف آموزشی، اجتماعی، سیاسی و فناوری به منظور ارتقاء سطح دانش‌آموختگان خود هستند (Falahati et al, 1392, 145). مؤسسات آموزشی می‌توانند تأثیرات گوناگونی بر کیفیت عملکرد دانش‌پژوهان داشته باشند و رفتار، نگرش و احساسات آنها را در مقابل فشارهای شدید روانی ناشی از محیط، تحت تأثیر قرار دهند و گاهی منجر به فرسودگی آنها گردند. فرسودگی^۱ حالتی از خستگی ذهنی و هیجانی است که حاصل سندرم استرس تحصیلی مزمن مانند گرانباری نقش، فشار و محدودیت زمانی و فقدان منابع لازم برای انجام دادن وظایف و تکالیف محوله می‌باشد. فرسودگی تحصیلی می‌تواند احساس خستگی نسبت به انجام تکالیف درسی و مطالعه ایجاد، و حتی نگرش بدبینانه نسبت به تحصیل و مطالب درسی ایجاد کند و احساس بی‌کفایتی تحصیلی ایجاد کند و همچنین زمینه کاهش عملکرد تحصیلی و افزایش نگرانی را نسبت به انجام اشتباه تکالیف را ایجاد نماید (Marzooghi et al, 1392, 371). فرسودگی که بیانگر نوعی استرس مزمن است، از سه بعد تشکیل شده است. این ابعاد عبارت است از: احساس خستگی عاطفی، بدبینی و مسخ شخصیت و نیز ناکارآمدی یا فقدان مهارت حرفه‌ای (Maslach, 2003, 201). مهم‌ترین و در عین حال رایج‌ترین و آشکارترین بعد فرسودگی که وجود آن در میان دانشجویان از سوی پژوهشگران متعددی گزارش شده، خستگی عاطفی است (Dicke et al, 2015, 65). خستگی عاطفی نشان‌دهنده کاهش انرژی روانی و تخلیه منابع هیجانی فرد است. دانشجویانی که دارای سطح بالایی از خستگی عاطفی هستند، احساس خلأ روانی می‌کنند و انگیزه و انرژی کمی برای انجام کارهایشان خواهند داشت. احساس بدبینی و مسخ‌شدگی، دومین بعد فرسودگی است و اشاره به بافت بین فردی در فرسودگی دارد. این بعد نشان‌دهنده پاسخ‌های منفی و بسیار نامرتبب فرد به سایرین در حیطه کاری‌اش می‌باشد (Maslach, 2003, 189). فرسودگی حالتی از خستگی ذهن، روانی و هیجانی می‌باشد که از نشانه‌های مزمنی مانند گرانباری نقش، فشار و محدودیت زمانی و نبود منابع‌های لازم برای انجام وظایف و تکالیف‌های محوله شده نشئت می‌گیرند. متغیر فرسودگی به موقعیت‌ها و بافت‌های آموزشی گسترش پیدا کرده است؛ و از آن با عنوان فرسودگی تحصیلی^۲ نام برده می‌شود (Salanova et al, 2010, 55). بنابراین فرسودگی، یک موضوع جدی تحصیلی است که توجه بسیاری از محققان در حوزه علوم

1. Burnout

2. Academic Burnout

آموزشی و تحصیلی را به خود جلب نموده است. امری که با عوامل متعدد شناختی، هیجانی، رفتاری و شخصیتی فراگیران ارتباط دارد، در این میان یادگیرندگان، در سطوح دانشگاهی، بیشتر در معرض فرسودگی آموزشی و تحصیلی قرار دارند (Moneta, 2021, 275). از این رو یادگیرندگان برای دستیابی به اهداف خود در محیط‌های آموزشی، با چالش‌های متعددی مواجه می‌شوند. اگر آنها این چالش‌ها را منفی قلمداد کنند، دچار تنش و استرس می‌شوند. هر یادگیرنده‌ای قادر به تحمل سطحی از استرس است؛ اما هنگامی که میزان استرس از توان سازگاری فرد با آن بیشتر شود، به تدریج بدن وی از نظر ذهنی و فیزیکی شروع به درهم شکستن می‌کند که این رویداد به بروز «فرسودگی تحصیلی» منجر می‌شود (Hosseini, 1396, 73). فرسودگی تحصیلی یکی از مسائل گریبان‌گیر نظام آموزشی در همه مقاطع تحصیلی می‌باشد که موجب هدر رفتن نیروی انسانی و هزینه‌های بسیاری شده است (Narimani, 1397, 38)؛ زیرا افرادی که فرسودگی تحصیلی دارند، اغلب علائمی مانند بی‌اشتیاقی نسبت به مطالب درسی، ناتوانی برای حضور مستمر در کلاس‌های درس، مشارکت نکردن در فعالیت‌های کلاسی، احساس بی‌معنایی در انجام فعالیت‌های درسی و ناتوانی در فراگیری مطالب درسی جدید را تجربه می‌کنند (Maleki et al, 1397, 6)؛ همچنین سطوح بالای فرسودگی تحصیلی، پیامدهای منفی جبران‌ناپذیری همچون مشکلات شدید روان‌شناختی، هیجانی و جسمانی (مانند بی‌خوابی، سردرد، ضعف سیستم ایمنی و مشکلات قلبی) و اضطراب و افسردگی را در یادگیرندگان به دنبال خواهد داشت (May et al, 2018, 213; Hatamian & Sepehri, 2019, 60). در واقع، فرسودگی تحصیلی، حالتی از خستگی شناختی، رفتاری و عاطفی است که فراگیران هنگام مواجهه با الزامات و وظایف آموزشی با آن مواجه می‌باشند (Luo et al, 2020, 27). دوره دانشجویی به دلیل شرایط خاص از جمله دوری از خانواده، حجم زیاد دروس، رقابت‌های فشرده و ... زمینه‌ساز مشکلات فردی و اجتماعی زیادی برای دانشجویان است. یکی از عوامل مهم کاهش انگیزش و افت عملکرد تحصیلی دانشجویان که زمینه‌ساز پیامدهای منفی مانند کاهش رشد و پیشرفت دانشجویان، افسردگی و آسیب به سلامت روانی است، مسئله فرسودگی تحصیلی در بین دانشجویان است. فرسودگی تحصیلی می‌تواند در ایجاد احساس خستگی نسبت به انجام تکالیف درسی و نگرش بدبینانه به تحصیل مؤثر می‌باشد (Gilbert et al, 2018, 34). سه مؤلفه فرسودگی تحصیلی عبارت‌اند از خستگی تحصیلی^۱، خستگی هیجانی و بدبینی تحصیلی^۲، و ناکارآمدی درسی^۳. خستگی تحصیلی باعث می‌شود دانشجویان به لحاظ هیجانی و شناختی از محیط

1. Academic Exhaustion

2. Academic Cynicism

3. Academic Inefficacy

تحصیلی خود فاصله بگیرند و احتمالاً این راهی برای رویارویی با فشارهای درسی است. خستگی هیجانی و بدینی تحصیلی، یک ساز و کار رویارویی است که موجب می‌شود فرد نوعی جدایی از تحصیل و فاصله گرفتن عاطفی از تحصیل را تجربه نماید. بدینی تحصیلی مربوط به پاسخ‌های منفی یا بیش از اندازه سرد، نسبت به اوضاع مختلف تحصیلی فرد است که سبب ایجاد نگرش منفی، احساس ناکافی بودن و در نهایت پیدایش شکاف بین دانشجو و دانشگاه شود. کارآمدی درسی به احساس نداشتن ظرفیت و نبود موفقیت و بهره‌وری در تحصیل مربوط می‌شود و با کاهش کارآمدی درسی، بهره‌وری، توانایی و روحیه معادل است و در برگیرنده ناتوانی دانشجویان در کنار آمدن با نیازهای تحصیلی است. این نشان دهنده کاهش احساس دانشجویان در ارتباط با شایستگی و پیشرفت در امور تحصیلی می‌باشد (Noh et al, 2013, 85). فرسودگی تحصیلی ارتباط دانشجویان را با دانشگاه و دانشکده و نیز میزان علاقه و اشتیاق آنها به ادامه تحصیل را تحت تأثیر بسیار زیادی قرار می‌دهد و ابزار مهمی برای درک مسائلی همانند وضعیت عملکرد تحصیلی در دوران تحصیل می‌باشد. فرسودگی تحصیلی می‌تواند باعث عدم مشارکت و کاهش انرژی لازم برای انجام فعالیت‌ها شود؛ به‌طوریکه دانشجویانی که احساس فرسودگی تحصیلی دارند، انگیزه‌ای برای شرکت در فعالیت‌های کلاسی نداشته و ویژگی‌های رفتاری مانند غیبت کردن، تأخیر در حضور کلاس و ترک زودهنگام کلاس را از خود بروز می‌دهند. حس مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی در این دانشجویان مشاهده نمی‌گردد و میزان ترک تحصیل در میان آن‌ها بیشتر می‌باشد. دانشجویان فرسوده اغلب دچار بی‌علاقگی می‌باشند و یکنواختی کلاس برای آن‌ها کسالت‌آور و بسیار خسته‌کننده است. معمولاً علائمی مانند بی‌اشتیاقی به مطالب درسی، احساس بی‌معنایی در فعالیت‌های درسی، احساس ناتوانی در فراگیری مطالب درسی، احساس بی‌اهمیتی، بیهودگی یا خستگی، تحلیل جسمانی، تخلیه هیجانی، احساس شکست و خودارزیابی منفی، نارضایتی و تعارضات اجتماعی را بروز می‌دهند و سرانجام کاهش عملکرد تحصیلی و افت تحصیلی را تجربه می‌نمایند (Hemati & Sadeghi, 1397, 240). یکی دیگر از متغیرهای تأثیرگذار بر فرسودگی تحصیلی استرس ادراک شده می‌باشد. استرس ادراک شده عبارت است از واکنش بدن به تغییری که مستلزم سازگاری یا پاسخ جسمی، ذهنی یا هیجانی می‌باشد. استرس می‌تواند به‌وسیله هر عامل یا محرک تنش‌زایی ایجاد شود. فرسودگی زمانی اتفاق می‌افتد که یک فرد برای یک دوره زمانی طولانی استرس را تجربه می‌کند (Bruce, 2009, 62). تحقیقات نشان داده‌اند که فرسودگی تحصیلی می‌تواند در دانشجویان احساس خستگی نسبت به انجام تکالیف درسی و مطالعه ایجاد نماید و در نگرش بدبینانه آن‌ها نسبت به تحصیل و مطالب درسی اثرگذار و احساس بی‌کفایتی تحصیلی را در آنان ایجاد کند (David,

98, 2010). دیگر تحقیقات نیز نشان داده‌اند که فرسودگی تحصیلی زمینه کاهش عملکرد تحصیلی دانشجویان و افزایش نگرانی آنان را نسبت به انجام اشتباه تکالیف موجب می‌گردد (Zhang et al, 2010, 98). تحقیقات دیگر نشان داده‌اند عواملی همانند موفقیت تحصیلی (Schaufeli et al, 2002)، موقعیتی مانند جو محیط آموزشی (Salmela Aro et al, 2008)، رشته تحصیلی (Bernhard, 2007)، و کیفیت فعالیت درسی (Law, 2007)، حمایت اجتماعی^۱ و مقوله جنسیت (Hatamian & Sepehri, 1397؛ Tukaey et al, 2013)، تجربه بی عدالتی، احساس ناامنی، نارضایتی از شرایط آموزشی (Tukaey et al, 2013) می‌تواند بر فرسودگی تحصیلی دانشجویان مؤثر باشد.

فرسودگی یک موضوع جدی تحصیلی، تحقیقی و دانشگاهی است که حوزه پژوهش در حیطه فرسودگی تحصیلی، سرمایه اجتماعی و استرس مرتبط با دانشجویان و مسائل تحصیلی را افزایش داده‌است. استرس دانشجویان ممکن است با زمینه اقتصادی-اجتماعی، شرایط خانوادگی، سبک‌های تدریس معلمان، جو گروه تحصیلی، دانشکده و دانشگاه، درگیری و کمک والدین و بسیاری خصیصه‌های شخصیتی دیگر آنها همبستگی داشته باشد. یک برنامه مداخله جویانه ممکن است ایجاد شود تا از افزایش استرس تحصیلی جلوگیری کند تا آنها را از خستگی هیجانی، فردیت زدایی و ناکارآمدی نجات بخشد. تعداد زیادی پژوهش در حیطه‌های فرسودگی شغلی به خصوص فرسودگی معلمان، پرستاران، پزشکان، مدیران و غیره وجود دارد. اما پژوهش‌های بسیار کمی در حیطه فرسودگی دانشجویان شناسایی شده‌اند. از آنجا که فرسودگی تحصیلی دانشجویان برای مسئولان دانشگاه اهمیت زیادی پیدا کرده است؛ زیرا فرسودگی تحصیلی نه تنها می‌تواند در سرنوشت علمی دانشجویان تأثیر مضاعفی داشته باشد، بلکه افزایش آن می‌تواند به سلامت روحی و روانی دانشجویان آسیب رسانده و آنان را با ناکامی‌های زیادی در دوران تحصیل یا پس از آن در زندگی شخصی و شغلی مواجه سازد؛ درحالی که با بهبود شرایط و عملکرد تحصیلی، می‌توان از فرسودگی تحصیلی دانشجویان جلوگیری کرده و زمینه رشد مهارت و بالندگی در عرصه‌های مختلف علمی و عملی آنان را فراهم نماید. بنابراین ضروری است که این موضوع مورد توجه دقیق قرار گرفته و روی آن تحقیقات زیادی انجام صورت پذیرد تا ضمن شناسایی عوامل مؤثر بر آن، راه‌های مقابله با فرسودگی تحصیلی دانشجویان مورد کنکاش دقیق قرار گیرد؛ مقوله‌ای که می‌تواند بستر و مسیر تحقق اهداف نظام‌های آموزشی و دانشگاهی را به خوبی فراهم بیاورد. با توجه به ادبیات ارائه شده، محقق دنبال

این مهم است که چه عواملی بر فرسودگی تحصیلی دانشجویان رشته تربیت بدنی استان دیاله کشور عراق اثرگذار است؟ و مدیریت و راهکارهای حل مشکل کدامند؟

مبانی نظری پژوهش

فرسودگی

واژه فرسودگی که اولین بار در رمانی توسط گرین برای توصیف حالات روانی یک معمار که از فقدان انگیزه و هیجان لازم برای کار خود رنج می برد، بکار رفت. بعدها توسط فروید برگر، برای اشاره به پیگیری بی وقفه اهداف ناممکن همراه با منابع ناکافی در محیط های شغلی بکار گرفته شده است. فرسودگی در محیط کاری، در قالب علائمی از خستگی هیجانی، بدبینی یا شخصیت زدایی و کاهش کارآمدی حرفه ای کاهش انگیزه، نارضایتی و تعارضات اجتماعی تعریف می شود. آنگاه که فرسودگی به بافت و موقعیت های آموزشی تسری می یابد، از آن با عنوان فرسودگی تحصیلی یاد می شود (Salmela et al, 2009). به طور کلی فرسودگی به عنوان یک سندرم سه بعدی مورد توجه قرار گرفته است. خستگی هیجانی، زوال شخصیت و تمامیت فردی کاهش یافته که معمولاً با سیاهه فرسودگی ماسلاچ^۱ مورد اندازه گیری قرار می گیرد (Maslach, 2003). خستگی هیجانی که اشاره به احساس خالی شدن و تهی شدن از منابع هیجانی فرد داشته، به عنوان مؤلفه ای استرس فردی و احساس سندرم مورد ملاحظه قرار گرفته است. زوال شخصیت اشاره به پاسخ های منفی بدبینانه یا بیش از حد بی رغبتی به سایر افراد دارد که در محل کار با مؤلفه های بین فردی فرسودگی بروز می یابد. بالاخره تمامیت فردی کاهش یافته اشاره به احساس کاستی در شایستگی و میزان باروری و حس کارآیی پایین فرد داشته که مؤلفه های خود ارزیابی فرسودگی را شامل می شوند. طبق نظر اسچافلی و انزمن^۲ تاکنون بیش از ۱۰۰۰ مطالعه، تحقیق و بررسی برای سنجش فرسودگی MBI به کار برده شده است، به گونه ای که MBIT می تواند به عنوان «معیار طلایی» برای اندازه گیری سازه مورد توجه قرار گیرند (Azizi, 2010).

تعریف فرسودگی تحصیلی

متغیر فرسودگی به موقعیت ها و بافت های آموزشی گسترش پیدا کرده است، که از آن با عنوان فرسودگی تحصیلی نام برده می شود. می توان گفت که موقعیت های آموزشی، به عنوان محل کار فراگیران محسوب می شود، اگرچه فراگیران در موقعیت های آموزشی، به عنوان کارمند کار نمی کنند، یا شغل خاصی در آنجا ندارند، اما از دیدگاه روان شناختی، فعالیت های آموزشی و درسی آنها را می توان به عنوان یک کار

1. MBI-HSS

2. Schufeli & Enzmann

در نظر گرفت. آنها در کلاس‌ها حضور پیدا می‌کنند و مجموعه تکالیفی را برای موفقیت در امتحانات و کسب نمره قبولی انجام می‌دهند. این موضوع اخیراً مطالعات متعددی را در دانشگاه‌ها به خود اختصاص داده است و به دلیل اینکه فرسودگی تحصیلی تأثیرات ناتوان‌کننده‌ای از خود بر روی دانشجویان بر جای می‌گذارد (Salmela et al, 2009). فرسودگی تحصیلی در موقعیت‌های آموزشی با ویژگی‌هایی مانند: خستگی ناشی از الزامات مربوط به مطالعه، رشد حس و نگرش بدبینانه و بدون حساسیت نسبت به مطالب درسی و نیز احساس بی‌کفایتی و پیشرفت تحصیلی ضعیف در امور درسی و تحصیلی مشخص می‌شوند. نتایج پژوهش‌ها نشان داده است، فرسودگی تحصیلی از نظر ویژگی‌ها، پیامدها و پیامدها مشابه با فرسودگی شغلی می‌باشد (Moneta, 2021). فرسودگی می‌تواند منجر به درماندگی‌های ذهنی از جمله اضطراب، افسردگی، سرکوبی، خصومت و یا ترس می‌شود. افرادی که دچار فرسودگی تحصیلی می‌شوند معمولاً علائمی مانند بی‌اشتیاقی نسبت به مطالب درسی، ناتوانی در ادامه حضور مستمر در کلاس، مشارکت نکردن در فعالیت‌های کلاسی، غیبت‌های مکرر و احساس بی‌معنایی و بی‌کفایتی در فراگیری مطالب درسی را تجربه خواهند نمود (Naami, 2009). پژوهش‌های مختلف نشان داده‌اند که خستگی هیجانی و اشتغال می‌تواند در محیط تحصیلی بروز پیدا کرده و احساس خوب بودن دانشجویان را تحت تأثیر قرار دهد. بر این اساس دو متغیر وجود دارند که در درک بروز و دوام خستگی هیجانی و تحصیلی و اشتغال دارای اهمیت هستند. متغیر اول: سطح تنش تجربه شده توسط فرد و محرک‌های تنش‌زاست که در محیط سازمانی بروز می‌کنند. در واقع، تنش توسط برخی از پژوهشگران به صورت پیشگویی‌کننده عمده خستگی هیجانی می‌تواند شناخته شود، بدین ترتیب دانشجویانی که استرس کمتری متحمل شده‌اند، نشانه‌های کمتری از خستگی هیجانی را تجربه نموده‌اند و متعاقب آن باید سطوح بالاتری از اشتغال را تجربه می‌کنند. مورد دوم: خستگی هیجانی و اشتغال می‌تواند تابعی از تفاوت‌های فردی در مشخصه‌های گرایشی دانشجویان باشد. در این زمینه، خود اثربخشی یک پیشگویی‌کننده مهم از خستگی هیجانی و اشتغال می‌باشد (Nabors & Lahmkuhl, 2004). خستگی هیجانی که یکی از مؤلفه‌های فرسودگی است، مشکلی است که بسیاری از دانشجویان دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها را تحت تأثیر قرار داده و در مورد دانشجویان، احساس خستگی ناشی از ضرورت‌های پژوهش نگرش بدبینانه نسبت به تحقیقات یک نفر و احساس بی‌عرضگی به عنوان یک دانشجو تعریف می‌کنند. با این حال، اکنون تشخیص داده شده است که اگرچه دانشجویان صریحاً توسط دانشگاه به کار گرفته نمی‌شوند، اما پژوهش‌های آنها شامل فعالیت‌های ساخت یافته و غالباً اجباری می‌باشد (مثل شرکت در کلاس و انجام تکالیف) که این فعالیت‌های اجباری می‌تواند

به عنوان کارمد نظر قرار گیرد. لینگارد^۱ (۲۰۰۷) گزارش داده است که دانشجویان دانشگاه یک گروه پر خطر برای خستگی هیجانی می باشند. به علاوه بودریو^۲ و همکاران (۲۰۰۴) دریافتند که خستگی هیجانی با محرک‌های تنش‌زای گوناگونی شامل: ساعات طولانی شرکت در فعالیت‌های عملی، توجه به نمرات تحصیلی، عدم قطعیت در مورد آینده آنها، سطوح پایین کنترل، کاهش رضامندی از تعادل بین زندگی شخصی و حرفه‌ای و سطوح پایین پشتیبانی از جانب هم‌تایان و دوستان، ارزیابی می‌شود. در هر حال طبق نظر (Maslach, 2003)، فرسودگی یک موضع جدی تحصیلی و آکادمیک می‌باشد که با نشانگان روان‌شناختی، خستگی هیجانی، مسخ شخصیت و کاهش کفایت شخصی دانشجویان را می‌تواند مورد آسیب قرار دهد (Bashlideh, 2010).

کیفیت تدریس

کیفیت آموزش عبارتست از انجام تغییرات مورد نظر به صورت مطلوب و موفقیت‌آمیز در فراگیران. در این تعریف تغییرات مورد نظر می‌تواند در برگیرنده‌ی انتظارات و اهداف متعدد و گوناگونی باشد که صاحب‌نظران از نظام آموزشی دارند. اهداف برنامه‌ریزان از مطرح کردن مسأله کیفیت آگاهی از میزان موفقیت نظام‌های آموزشی در راه عملی ساختن اهداف، شناسایی و رفع موانع و مشکلات احتمالی که بر سر راه آنها وجود دارد و سرانجام یافتن راه‌هایی است که منجر به تحقق هر چه بیشتر و بهتر اهداف آنها گردد. تحقق هدف‌های آموزشی مستلزم وجود نظام‌های رفتاری گوناگونی است که این نظام‌های رفتاری می‌توانند در برگیرنده عناصر و عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش و تدریس استادان باشند و این امر، محققان بسیاری را بر ارزیابی کیفیت تدریس در نظام‌های آموزشی گوناگون برانگیخته است بنابراین دانشگاه‌ها نیازمند توجه به ارزیابی کیفیت آموزش و تدریس می‌باشند (Harland, 2014).

کیفیت تدریس در دانشگاه

به‌طور کلی یکی از مسایل اساسی که دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی و پژوهشی با آن مواجه هستند فقدان ارزش‌یابی عملکرد منسجم کیفیت است. در واقع فقدان روش‌های استراتژیک ارزش‌یابی دانشگاه‌ها موجب ابهام عملکرد آنها شده است. از این رو لازم است برای انطباق و سازگاری و به‌طور کلی پاسخگویی، سیستم کیفیت‌سنجی به‌عنوان یک اصل اساسی در آموزش عالی مورد توجه قرار گیرد. نتیجه این امر ایجاد انسجام درونی و پاسخگویی در فضای رقابتی است. مبحث کیفیت، چه درونی یا بیرونی، یک موضوع اساسی است که دانشگاه‌های مدرن بر یک مبنای منظم به آن توجه می‌کنند. چنگ و تام، کیفیت را مفهومی مبهم

1. Lingard

2. Budrio

و چالش‌ها می‌دانند و پاندر، کیفیت را مفهومی پریچ و خم و ناهموار می‌داند که شناخت و تضمین استقرار آن می‌تواند زمینه‌ساز آموزش عالی مؤثر شود. کیفیت در آموزش عالی تمام کارکردها و فعالیت‌ها از جمله؛ آموزش، پژوهش، کارکنان، دانشجویان، امکانات و تجهیزات، خدمات به اقدار جامعه و دانشگاه را در بر می‌گیرد. به عبارت دیگر، براساس الگوی عناصر سازمانی برای بهبود کیفیت نظام آموزش عالی، باید به تمام عناصر اعم از درون‌داد، فرآیند، محصول، برون‌داد و پیامدها توجه داشت تدوین و اجرای برنامه‌ها و طرح‌های مناسب که آرمان‌ها و هدف‌های نظام آموزش عالی را محقق سازد، مستلزم استفاده از ارزیابی است. کیفیت یک شی شامل خواصی است که آن را از انواع اشیای دیگر متمایز می‌سازد (Shahidi, 2013). دانشگاه‌ها محیطی ایده‌آل برای تولید و خلق دانش هستند. ارایه آموزش، یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین وظایف آموزش عالی است. به همین دلیل پرورش افراد خلاق و متفکر و به قول تافلر "دانشوران و صاحبان اطلاعات سازمان‌یافته" از رسالت‌های عمده نظام‌های آموزشی جوامع است و در این رابطه آموزش‌های دانشگاهی باید بتواند سهم بسزایی در به‌تحقق‌رسیدن رسالت اصلی نظام آموزشی داشته باشند. در حقیقت، در عصر جهانی شدن اطلاعات، دانشجویان باید بیاموزند که به‌جای انباشت حقایق علمی در ذهن، چگونه بیندیشند، تصمیم بگیرند و درباره امور به‌درستی قضاوت کنند. بنابراین، اهداف آموزشی و برنامه‌های درسی دانشگاهی باید به‌گونه‌ای انتخاب، طراحی و سازمان‌دهی شوند که دانشجویان بتوانند در فرآیند آموزش، بدون جهت‌دادن و به‌طور آزادانه و متفکرانه به کاوش بپردازند، آموخته‌های خود را تلفیق کنند و به‌سوی تعالی گام بردارند (Dicke, 2015).

انگیزش

اصطلاح «انگیزش»، عبارت است از تمام عوامل روانی (آگاهانه و ناآگاهانه)، آماده‌کننده انسان به منظور تحقق بخشیدن به بعضی از اعمال، گرایشها و اهداف. «انگیزه» عاملی است درونی که رفتار شخص را بر می‌انگیزد و جهت می‌دهد و آن را هماهنگ می‌سازد. انگیزه را بطور مستقیم نمی‌توان مشاهده کرد ولی وجود آن را از روی رفتار شخص می‌توان استنباط کرد. عامل بوجود آورنده انگیزش را انگیزه می‌نامند. در اثر یادگیری انسان آمادگی خاصی برای انجام رفتارهایی معین را می‌یابد که به آن انگیزش گفته می‌شود. بنابراین مهمترین عامل در پیدایش انگیزه وجود انگیزه است. پیدایش انگیزه نیز ارتباط بسیار نزدیک با ویژگیهای طبیعی و اکتسابی وجود دارد. انگیزه‌ها را گاهی بعنوان نیازها، تمایلات، سائقها یا محرکات درونی تعریف می‌کنند. انگیزه‌ها معمولاً معطوف به هدف می‌باشند و این انگیزه‌ها ممکن است آگاهانه، یا ناخودآگاهانه باشند، در این رابطه زیگموند فروید یکی از اولین کسانی بود که اهمیت انگیزش

ناخودآگاه را تشخیص داد. یک تعریف جامع از انگیزش همچون بسیاری از مفاهیم روانشناختی متشکل می‌باشد، همچنانکه اتکینسون می‌نویسد، مشکل تعریف انگیزش از اینجاست که این اصطلاح در روانشناسی معاصر منشأ ثابتی ندارد (Dicke, 2015). استیروز پورتر به چند تعریف که توسط عده‌ای از نظریه پردازان انگیزش عنوان شده اشاره می‌کند. جان اتکینسون (۱۹۶۴) نظریه پرداز دیگر انگیزش را فرایندی تصور می‌کند که گزینشهایی را که توسط انسان یا موجودات زنده دیگر صورت می‌پذیرد تحت نفوذ قرار می‌دهد.

انگیزش تحصیلی

به تجربه ثابت شده است که یکی از شایع‌ترین و بارزترین مشکلات تحصیلی دانش‌آموزان پایین بودن انگیزش تحصیلی است. به کارگیری نادرست روش‌های مختلف ایجاد انگیزش از سوی والدین و معلمان برای ایجاد انگیزش و روحیه مطالعه در دانش‌آموزان نه تنها مؤثر واقع نمی‌شود بلکه تأثیرات منفی در انگیزش تحصیلی آنان می‌گذارد. و عده پاداش، جایزه، تهدید و حتی تنبیه از جمله روش‌هایی است که والدین و معلمان معمولاً به آنها متوسل می‌شوند. ولی هیچ‌یک از آنها قادر نبوده است که افراد را به مطالعه و انجام تکالیف دلگرم سازد (Pintrich, 2005).

تعاریف انگیزش و انگیزه

انگیزش شاید یکی از متداولترین و وسیعترین مطالعات مفاهیم روانشناختی است. کاربرد تئوری‌های انگیزش در سایر رشته‌ها از قبیل یادگیری، شخصیت، رفتار کارکنان و رضایت شغلی ترکیب شده است. در یک چنین شرایطی و موقعیتی، انگیزش در ورای تئوری بصورت یک منبع مدیریتی مفید و قابل استفاده‌ای برای شکل دادن رفتار بوجود می‌آید. چهارچوب تئوری انگیزش بر فهم و پیش‌گویی زیربنای عقلانی رفتار انسانی متمرکز شده است، کارکرد جنبه‌ای از انگیزش بر مداخله فعال به منظور اصلاح کردن و تغییر دادن و توسعه دادن پاسخهای رفتاری مطلوب تأکید می‌کند (Pintrich, 2007).

روش‌شناسی

برای گردآوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد این پرسشنامه مشتمل بر عناصر اصلی مدل کارآفرینی دانشگاهی شامل: مأموریت کارآفرینی، گرایش آفرینانه، فرهنگ کارآفرینی، اجرا و نظام ارزشیابی مدل است. به منظور تعیین روایی پرسشنامه‌ها از روایی محتوا استفاده شد که پرسشنامه‌ها به تأیید اساتید دانشگاهی و متخصصین این حوزه رسید و اصلاحات لازم صورت پذیرفت. و نتایج حاصل از بررسی اعتبار پرسشنامه، ضریب آلفای ۰/۸۵ را نشان داد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌های پژوهش از الگوی مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده گردید.

پژوهش حاضر بر مبنای هدف از نوع کاربردی و از حیث روش پژوهش از نوع همبستگی از شاخه مدل یابی معادلات ساختاری است. همچنین با توجه به این که مبنای داده‌های گردآوری شده از نوع کمی بوده، از لحاظ کنترل متغیرها غیر آزمایشی می‌باشد. جامعه آماری مورد مطالعه در پژوهش حاضر شامل کلیه اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی (منطقه ۲) می‌باشد. تعداد کل اعضای هیئت علمی ۱۲۰۰ نفر است. روش نمونه‌گیری در پژوهش حاضر روش تصادفی طبقه‌ای می‌باشد. از شهرهای ارومیه، خوی و مهاباد به تناسب زیر گروه‌های مختلف انتخاب شده‌اند. از آنجا که روش شناسی مدل یابی معادلات ساختاری، تا حدود زیادی با برخی از جنبه‌های رگرسیون چند متغیری شباهت دارد، می‌توان از اصول تعیین حجم نمونه در تحلیل رگرسیون چند متغیری برای تعیین حجم نمونه مدل یابی معادلات ساختاری استفاده نمود (Hooman, 2005). از این تعداد با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای، تعداد ۲۸۰ نفر به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند.

برای گردآوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد این پرسشنامه مشتمل بر عناصر اصلی مدل کارآفرینی دانشگاهی شامل: مأموریت کارآفرینی، گرایش آفرینانه، فرهنگ کارآفرینی، اجرا و نظام ارزشیابی مدل است. به منظور تعیین روایی پرسشنامه‌ها از روایی محتوا استفاده شد که پرسشنامه‌ها به تأیید اساتید دانشگاهی و متخصصین این حوزه رسید و اصلاحات لازم صورت پذیرفت. و نتایج حاصل از بررسی اعتبار پرسشنامه، ضریب آلفای ۰/۸۵ را نشان داد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌های پژوهش از الگوی مدل سازی معادلات ساختاری استفاده شد.

روش پژوهش

تحقیق حاضر از نظر روش، همبستگی و از نظر هدف کاربردی و از نظر مکانی میدانی است. جامعه آماری این تحقیق کلیه دانشجویان تربیت بدنی در استان دیاله عراق می‌باشند که از تعداد ۳۴۰ نفر و بر طبق فرمول کوکران تعداد ۱۸۱ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری تحقیق تصادفی ساده بود. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش شامل سه پرسشنامه فرسودگی تحصیلی برسو و همکاران (۱۹۹۷)، پرسشنامه کیفیت تدریس سراج (۲۰۰۲) و پرسشنامه استاندارد انگیزش یادگیری کاشیف و همکاران (۲۰۱۳) می‌باشند. طبق نظر اساتید راهنما و خبرگان روایی پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفت. پایایی پرسشنامه فرسودگی شغلی برسو (۱۹۹۷) را سازندگان آن ۰/۷۹ محاسبه کرده‌اند. در پژوهش زابلی و همکاران (۱۳۹۳) پایایی پرسشنامه کیفیت تدریس سراج (۲۰۰۲) با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۶ بدست آمده است که نشان دهنده پایایی خوب این ابزار است. پایایی پرسشنامه استاندارد انگیزش یادگیری کاشیف و همکاران

(۲۰۱۳) را سازندگان آن ۰/۸۲ محاسبه کرده اند. با توجه به میزان آلفای به دست آمده برای ابزارهای تحقیق که از میزان ۰/۷ بالاتر است. لذا می توان گفت متغیرهای مورد بررسی از میزان آلفای مناسبی برخوردار می باشند. تجزیه و تحلیل داده ها در دو قسمت آمار توصیفی (میانگین و میانه و...) و آمار استنباطی (آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون..) می باشد که به وسیله نرم افزار SPSS¹23 مورد تحلیل قرار گرفته است

توصیف آماری متغیرهای پژوهش

توصیف متغیرها از آن جهت دارای اهمیت می باشد که نتایج آزمون فرضیه های پژوهش بر اساس داده ها و شاخص های این متغیرها استخراج می شود. داده های تحقیق دارای مقیاس فاصله ای می باشند. برای توصیف متغیرهای پژوهش از شاخص های مرکزی و پراکنندگی استفاده شده است.

جدول ۱. شاخص های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه
فرسودگی تحصیلی	۳/۴۲۷	۰/۶۸۹	۱/۹۸	۵/۰۰
کیفیت تدریس	۳/۲۹۲	۰/۶۲۱	۱/۳۳	۵/۰۰
انگیزش یادگیری	۳/۱۲۶	۰/۷۲۱	۱/۰۱	۴/۲۹

پرسشنامه تنظیم شده با طیف لیکرت پنج گزینه ای (۱ تا ۵) در نظر گرفته شده بود و برای هر متغیر تعدادی سؤال وجود داشت. در نرم افزار spss جهت ساختن این متغیرها از سؤالات مربوط به خودشان میانگین گرفته شد.

آمار استنباطی

در بخش آمار استنباطی از آزمون نرمالیتی، آزمون ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون استفاده شده است. قبل از بررسی فرضیه های مورد نظر پژوهش، ابتدا باید به بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای مورد مطالعه پرداخته شود تا معلوم گردد که از چه روشی (پارامتری یا ناپارامتری) باید استفاده کرد. توزیع نرمال بدین معناست که توزیع متغیرها در دو طرف میانگین یکسان باشد به طوری که نمودار توزیع شکل زنگوله ای داشته باشد، اگر توزیع متغیرها نرمال نباشد، توزیع از حالت زنگوله ای خارج خواهد شد و به سمت چپ و یا راست میانگین متمایل می شود. جهت بررسی نرمال بودن از ضرایب چولگی و کشیدگی استفاده

می شود. در صورتی که قدر مطلق ضریب چولگی و کشیدگی در بازه (+۲ و -۲) قرار گیرد نرمال بودن توزیع داده های جمع آوری شده تأیید می شود.

جدول ۲. نرمال بودن متغیرهای موجود در پژوهش

نتیجه آزمون	ضریب کشیدگی		ضریب چولگی		متغیرها
	مقدار خطای استاندارد	مقدار آماره	مقدار خطای استاندارد	مقدار آماره	
نرمال است	۰/۴۲۱	۰/۰۵۳	۰/۱۸۱	-۰/۴۸۰	فرسودگی تحصیلی
نرمال است	۰/۴۲۲	۱/۰۷۱	۰/۱۸۱	-۰/۳۷۰	کیفیت تدریس
نرمال است	۰/۴۲۱	۱/۲۵۹	۰/۱۸۱	-۰/۸۳۵	انگیزش یادگیری

با توجه به اینکه ضرایب چولگی و کشیدگی متغیرهای مورد مطالعه همگی در بازه منفی ۲ تا مثبت ۲ قرار گرفته اند، می توان این گونه استنباط نمود که تخطی از توزیع نرمال در بین داده ها دیده نمی شود. لذا در حالت کلی و با بررسی های به عمل آمده این گونه استنباط می شود که توزیع داده های متغیرهای موجود در جدول فوق نرمال یا حداقل بسیار نزدیک به نرمال می باشد.

آزمون ضریب همبستگی پیرسون

ضرایب همبستگی برای محاسبه درجه و میزان ارتباط خطی بین دو متغیر به کار می رود. دامنه ضریب همبستگی از -۱ تا +۱ تغییر می کند. هر چه مقدار این ضریب به +۱ نزدیک تر باشد، نشان از قوی بودن و مثبت بودن جهت ارتباط دو متغیر است. به عبارتی با افزایش هر یک از متغیرها، دیگری نیز افزایش می یابد و بالعکس با کاهش هر یک از متغیرها دیگری نیز کاهش پیدا می کند. همچنین هر چه مقدار این ضریب به -۱ نزدیک تر باشد، نشان از قوی بودن و منفی بودن ارتباط بین دو متغیر است. به عبارتی با افزایش هر کدام از متغیرها، دیگری کاهش و با کاهش هر یک از متغیرها دیگری افزایش پیدا می کند. در واقع این آزمون به بررسی فرضیه زیر می پردازد:

جدول ۳. ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	تدوین	بسترسازی	برای	عملیات اجرایی
	استراتژی	اجرای استراتژی	استراتژی	استراتژی
فرسودگی تحصیلی	۱			
مقدار همبستگی				
فصلنامه مدیریت دانشگاهی	۱۰۷			سال دوم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۲

سطح معناداری	مقدار همبستگی	مقدار همبستگی	سطح معناداری	مقدار همبستگی	سطح معناداری
۰/۵۳۹	۱	۰/۵۳۹	۰/۰۰۰۱	۰/۴۸۹	۰/۵۹۸
۰/۰۰۰۱	۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱

با توجه به نتایج جدول ۳، و با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ محاسبه شده است لذا فرضیه H_0 رد می شود و فرضیه H_1 پذیرفته می شود بنابراین می توان اظهار نظر کرد که بین متغیرهای پژوهش رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد.

تجزیه و تحلیل فرضیات پژوهش

پس از بررسی آمار توصیفی و بررسی نرمالیتی داده ها، در این بخش از تحقیق به بررسی فرضیات تحقیق با تکنیک رگرسیون پرداخته شده است. تصمیم گیری در خصوص تأیید یا رد فرضیات بر اساس مقدار آماره سطح معناداری (Sig) صورت خواهد گرفت. ضرایب مسیر مثبت نشان دهنده روابط مستقیم بین متغیرها می باشند. در مقابل، ضرایب مسیر منفی (بتای منفی) نشان دهنده رابطه معکوس بین متغیرها می باشد.

جدول ۴. نتایج تحلیل رگرسیون خطی ساده پیش بینی کیفیت تدریس بر اساس فرسودگی تحصیلی

متغیر مستقل	متغیر وابسته	R	R_2	F	Sig	خطای	Beta	T	Sig
Constant	فرسو	۰/۰	۰/۴	۳۴	۰/۰۱	۰/۸	-	۱۲	۰/۰۱
کیفیت تدریس	تحصیلی	۰/۸	۰/۸	۰/۴	۰/۰۱	۰/۸	۰/۰	۶۷	۰/۰۱

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که مقدار ضریب رگرسیون استاندارد شده (R) در این مدل برابر با ۰/۶۱۰ می‌باشد که نشان می‌دهد میزان همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته یک همبستگی قوی می‌باشد. ضریب تعیین (R^2) یا مجذور ضریب همبستگی چندگانه برابر با ۰/۴۲۴ بوده که بیانگر آن است که ۴۲/۴ درصد از واریانس متغیر وابسته (فرسودگی تحصیلی) توسط متغیر مستقل (کیفیت تدریس) تبیین می‌شود. همچنین قدر مطلق مقدار آزمون تی برای کیفیت تدریس از سطح استاندارد (۱/۹۶) بزرگ‌تر می‌باشند و در سطح خطای استاندارد (۰/۰۵) برابر با ۰/۰۰۰۱ بوده و معنادار گزارش شده است بنابراین می‌توان نتیجه گرفت کیفیت تدریس بر فرسودگی تحصیلی تأثیر معناداری دارد.

جدول ۵. نتایج تحلیل رگرسیون خطی ساده پیش‌بینی انگیزش یادگیری بر اساس فرسودگی تحصیلی

متغیر مستقل	متغیر وابسته	R	R^2	F	Si	خ	B	T	Si
مستقل	وابسته				g	طای	eta	g	g
Constant	فرسو	۸۳	۵۸	۳۲	۰۰	۱۴	-	۶۲	۰۰
انگی	دگی	۰/۹	۰/۹	۲۰۷	۰/۰۱	۰/۹		۹/	۰/۰۱
ز ش	تحصیلی					۰۴	۷۲	۳۲	۰۰
یادگیری						۰/۱	۰/۵	۱۳/	۰/۰۱

نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد که مقدار ضریب رگرسیون استاندارد شده (R) در این مدل برابر با ۰/۸۳۹ می‌باشد که نشان می‌دهد میزان همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته یک همبستگی قوی می‌باشد. ضریب تعیین (R^2) یا مجذور ضریب همبستگی چندگانه برابر با ۰/۵۸۹ بوده که بیانگر آن است که ۵۸/۹ درصد از واریانس متغیر وابسته (فرسودگی تحصیلی) توسط متغیر مستقل (انگیزش یادگیری) تبیین می‌شود. همچنین قدر مطلق مقدار آزمون تی برای انگیزش یادگیری از سطح استاندارد (۱/۹۶) بزرگ‌تر می‌باشند و در سطح خطای استاندارد (۰/۰۵) برابر با ۰/۰۰۰۱ بوده و معنادار گزارش شده است بنابراین می‌توان نتیجه گرفت انگیزش یادگیری بر فرسودگی تحصیلی تأثیر معناداری دارد.

جدول ۶. نتایج تحلیل رگرسیون خطی ساده پیش‌بینی کیفیت تدریس بر اساس انگیزش یادگیری

متغیر مستقل	متغیر وابسته	R	R^2	F	Si	خ	B	T	Si
مستقل	غیر وابسته				g	طای	eta	g	g

استاندارد									
د									
۰۰	۴۴	-	۱۸	۰۰	/۴۳	۴۰	۶۸	ان	Constant
۰/۰۱	۱۳/		۰/۸	۰/۰۱	۱۱۲	۰/۱	۰/۵	گیزش	
۰۰	۹۲	۵۳	۰۴					یادگیری	کیفیت
۰/۰۱	۱۱/	۰/۹	۰/۸						تدریس

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد که مقدار ضریب رگرسیون استاندارد شده (R) در این مدل برابر با ۰/۶۸۵ می‌باشد که نشان می‌دهد میزان همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته یک همبستگی قوی می‌باشد. ضریب تعیین (R^2) یا مجذور ضریب همبستگی چندگانه برابر با ۰/۴۰۱ بوده که بیانگر آن است که ۴۰/۱ درصد از واریانس متغیر وابسته (انگیزش یادگیری) توسط متغیر مستقل (کیفیت تدریس) تبیین می‌شود. همچنین قدر مطلق مقدار آزمون تی برای کیفیت تدریس از سطح استاندارد (۱/۹۶) بزرگ‌تر می‌باشند و در سطح خطای استاندارد (۰/۰۵) برابر با ۰/۰۰۰۱ بوده و معنادار گزارش شده است بنابراین می‌توان نتیجه گرفت کیفیت تدریس بر انگیزش یادگیری تأثیر معناداری دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که مقدار ضریب رگرسیون استاندارد شده (R) در این مدل برابر با ۰/۶۱۰ می‌باشد که نشان می‌دهد میزان همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته یک همبستگی قوی می‌باشد. ضریب تعیین (R^2) یا مجذور ضریب همبستگی چندگانه برابر با ۰/۴۲۴ بوده که بیانگر آن است که ۴۲/۴ درصد از واریانس متغیر وابسته (فرسودگی تحصیلی) توسط متغیر مستقل (کیفیت تدریس) تبیین می‌شود. همچنین قدر مطلق مقدار آزمون تی برای کیفیت تدریس از سطح استاندارد (۱/۹۶) بزرگ‌تر می‌باشند و در سطح خطای استاندارد (۰/۰۵) برابر با ۰/۰۰۰۱ بوده و معنادار گزارش شده است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت کیفیت تدریس بر فرسودگی تحصیلی تأثیر معناداری دارد. نتایج این فرضیه با نتایج پژوهش‌های (Veisi et al, 2023)، (Alizade et al, 2022)، (Hatamian & Sepehri, 2019)، (Zhang et al, 2007) و (Luo & Chen, 2020) همسو می‌باشد. (Zhang et al, 2007) نشان داد فرسودگی تحصیلی می‌تواند صدمات جبران ناپذیری را برای جامعه و فرد داشته باشد بدین صورت که فرسودگی تحصیلی در دانشجویان احساس خستگی نسبت به انجام تکالیف درسی و مطالعه ایجاد کرده و در نگرش بدینانه آنها نسبت به تحصیل و مطالب درسی اثرگذار و احساس بی‌کفایتی تحصیلی را در آنان ایجاد کند. همچنین فرسودگی تحصیلی

می‌تواند زمینه کاهش عملکرد تحصیلی دانشجویان و افزایش نگرانی آنان را نسبت به انجام اشتباه تکالیف موجب گردد. در واقع نتایج تحقیق نشان داد نقش اساتید در ایجاد و یا رفع فرسودگی تحصیلی دانشجویان بسیار مؤثر می‌باشد. در این خصوص یافته‌های دیگر محققین نشان داده است که نقش معلمان در نظام آموزشی بی‌بدیل است و هنگامی که معلمان خلاق و پویا باشند موجب پیشرفت و افزایش یادگیری می‌شوند که همین امر پویایی و خلاق‌تر شدن جامعه را به ارمغان می‌آورد. (Alizade et al, 2022) نشان دادند بین کیفیت تدریس و خودکارآمدی تحصیلی رابطه مستقیم وجود دارد و بین کیفیت تدریس و تفکر انتقادی رابطه مستقیم وجود دارد. بین خودکارآمدی تحصیلی و تفکر انتقادی رابطه مستقیم وجود دارد. بین کیفیت تدریس و خودکارآمدی تحصیلی با میانجی‌گری تفکر انتقادی دانشجویان رابطه معنادار و جزئی وجود دارد. به نظر می‌رسد یکی از مهمترین راهکارها برای بالا بردن کیفیت تدریس در دانشگاه‌ها برقراری رابطه مؤثر و بهینه بین استاد و دانشجو می‌باشد. مواردیکه دیگر محققین نیز به آن اشاره داشته‌اند. (Veisi et al, 2023) در بررسی چالش‌های آموزش مجازی نشان دادند عمده‌ترین چالش موجود در این حوزه عدم تعامل مطلوب میان استاد و دانشجو می‌باشد، لازم است تا متولیان این نوع از آموزش در کشور نسبت به ایجاد محیطی با کاربری جذاب همت گمارند.

نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد که مقدار ضریب رگرسیون استاندارد شده (R) در این مدل برابر با ۰/۸۳۹ می‌باشد که نشان می‌دهد میزان همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته یک همبستگی قوی می‌باشد. ضریب تعیین (R^2) یا مجذور ضریب همبستگی چندگانه برابر با ۰/۵۸۹ بوده که بیانگر آن است که ۵۸/۹ درصد از واریانس متغیر وابسته (فرسودگی تحصیلی) توسط متغیر مستقل (انگیزش یادگیری) تبیین می‌شود. همچنین قدر مطلق مقدار آزمون تی برای انگیزش یادگیری از سطح استاندارد (۱/۹۶) بزرگ‌تر می‌باشند و در سطح خطای استاندارد (۰/۰۵) برابر با ۰/۰۰۱ بوده و معنادار گزارش شده است بنابراین می‌توان نتیجه گرفت انگیزش یادگیری بر فرسودگی تحصیلی تأثیر معناداری دارد. نتایج این فرضیه با نتایج پژوهش‌های (Ahmadian et al, 2022)، (Alizade et al, 2022)، (Moneta, 2021)، (Hemati & Sadeghi, 2019) و (May et al, 2018) همسو می‌باشد. (Hemati & Sadeghi, 2019) نشان دادند فرسودگی تحصیلی ارتباط دانشجویان را با دانشگاه و دانشکده و نیز میزان علاقه و اشتیاق آن‌ها به ادامه تحصیل را تحت تأثیر قرار می‌دهد و ابزار مهمی برای فهم موضوعاتی مانند عملکرد تحصیلی در دوران تحصیل است. فرسودگی تحصیلی می‌تواند موجب عدم مشارکت و کاهش انرژی لازم برای انجام فعالیت‌ها شود؛ به طوریکه دانشجویانی که احساس فرسودگی تحصیلی دارند، انگیزه‌ای برای شرکت در فعالیت‌های کلاسی ندارند

و ویژگی‌های رفتاری ای مانند غیبت کردن، تأخیر در حضور در کلاس و ترک زود هنگام کلاس را از خود نشان می‌دهند. حس مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی در این دانشجویان مشاهده نمی‌شود و میزان ترک تحصیل در میان آن‌ها بیشتر می‌شود. دانشجویان فرسوده اغلب دچار بی‌علاقگی می‌باشند و یکنواختی کلاس برای آن‌ها کسالت‌آور و خسته‌کننده است. معمولاً علائمی مانند بی‌اشتیاقی به مطالب درسی، احساس بی‌معنایی در فعالیت‌های درسی، احساس ناتوانی در فراگیری مطالب درسی، احساس بی‌اهمیتی، بیهودگی یا خستگی، تحلیل جسمانی و تخلیه هیجانی، احساس شکست و خودارزیابی منفی، نارضایتی و تعارضات اجتماعی را دارند و سرانجام کاهش عملکرد تحصیلی و افت تحصیلی را تجربه می‌کنند (Hemati & Sadeghi, 2019). (May et al, 2018) نشان دادند که فرسودگی یک موضوع جدی تحصیلی و آکادمیک می‌باشد. که در حوزه پژوهش در حیطه استرس مرتبط با دانشجویان و تحصیل آنها، یا فرسودگی را افزایش می‌یابد. استرس دانشجویان ممکن است با زمینه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، شرایط خانوادگی، سبک‌های تدریس معلمان، جو دانشگاه و دانشکده، درگیری و کمک والدین و بسیاری خصیصه‌های شخصیتی دیگر آنها همبستگی داشته باشد. یک برنامه مداخله جویانه ممکن است ایجاد شود تا از افزایش استرس تحصیلی جلوگیری کند تا آنها را از خستگی هیجانی، فردیت‌زدایی و ناکارآمدی نجات بخشد. به نظر می‌رسد یکی از مهمترین راهکارها برای کاهش استرس و مقابله با فرسودگی تحصیلی توجه ویژه به مواردی نظیر افزایش برنامه‌های فوق برنامه، اجرای کلاس‌های آموزشی برای دانشجویان تربیت بدنی می‌باشد. در این خصوص نتایج تحقیق (Ahmadian et al, 2022) در دانشگاه فرهنگیان نشان داد، اولویت‌بندی و اجرای مستمر مسابقات ورزشی درون دانشگاهی و کلاس‌های ورزشی فوق برنامه و نیز تشویق دانشجویان برای شرکت در برنامه‌های تفریحی و ورزشی با ایجاد انگیزه و استفاده از نیروی داوطلب می‌بایست مطرح و پیگیری شود.

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد که مقدار ضریب رگرسیون استاندارد شده (R) در این مدل برابر با ۰/۶۸۵ می‌باشد که نشان می‌دهد میزان همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته یک همبستگی قوی می‌باشد. ضریب تعیین (R^2) یا مجذور ضریب همبستگی چندگانه برابر با ۰/۴۰۱ بوده که بیانگر آن است که ۴۰/۱ درصد از واریانس متغیر وابسته (انگیزش یادگیری) توسط متغیر مستقل (کیفیت تدریس) تبیین می‌شود. همچنین قدر مطلق مقدار آزمون تی برای کیفیت تدریس از سطح استاندارد (۱/۹۶) بزرگ‌تر می‌باشند و در سطح خطای استاندارد (۰/۰۵) برابر با ۰/۰۰۱ بوده و معنادار گزارش شده است بنابراین می‌توان نتیجه گرفت کیفیت تدریس بر انگیزش یادگیری تأثیر معناداری دارد. نتایج این فرضیه با نتایج پژوهش‌های (Zhang et al,

(2007)، (Harland, 2014)، (Moradi, 2023)، (Ossai, 2020) و (Luo & Chen, 2020) همسو می‌باشد. مرادی (۱۴۰۲) نشان داد انگیزش عامل اساسی پیشرفت تحصیلی می‌باشد. در واقع انگیزش تحصیلی به طور مستقیم عملکرد تحصیلی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در این راستا، با ارائه تنوع در سبک تدریس میتوان پیشرفت تحصیلی و انگیزش را در دانشجویان تقویت کرد. علاوه بر این وی بیان داشت یافته‌هایی نظیر این پژوهش می‌تواند در جهت برنامه‌ریزی اساتید و مسئولین دانشگاه‌ها مفید واقع شود و همچنین در بازخورد به اعضای هیئت علمی در مورد اثربخش بودن تدریس و رضایت دانشجویان از کیفیت تدریس مؤثر است، هنگامی که اعضای هیئت علمی از نظرات دانشجویان بازخورد می‌گیرند این بازخورد نه تنها در شکل دادن به روابط دوطرفه و مؤثر بین دانشجویان و اعضای گروه می‌تواند نقش ایفا کند، بلکه می‌تواند تضمین‌کننده کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی باشد. نتایج تحقیق (Ossai, 2020) نشان داد که ارتقا وضعیت عدالت آموزشی می‌تواند باعث پیشرفت بهبود نشاط یادگیری، خود کارآمدی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان و همچنین کاهش فرسودگی تحصیلی و فریبکاری تحصیلی شود.

بر اساس نتایج به دست آمده می‌توان بیان کرد هنگامی که دانشجویان در ارزشیابی از اساتید ابعاد روش تدریس، تسلط و توان علمی، انضباط آموزشی و ویژگی‌های فردی و اجتماعی اساتید را دراهم اولویت قرار دهند و با ارائه بازخورد ارزشیابی می‌توان شاهد بود اساتید در بهبود قدرت بیان، تفهیم و انتقال مطالب درسی و ارائه عناوین تنظیم شده همراه با رعایت پیوستگی مطالب (طرح درس) تلاش کنند، تلاش برای ایجاد انگیزه و رغبت در دانشجو جهت مطالعه و تحقیق افزایش پیدا خواهد کرد، این مهم می‌تواند در بالا بردن کیفیت تکالیف ارائه شده، به کارگیری روش‌های مناسب تدریس و استفاده از امکانات موجود جهت آموزش اثرگذار باشد، این در حالی است که ارائه بازخورد ارزشیابی در روشن شدن اهداف استاد برای درس و شیوه نمره گذاری در شروع درس و همچنین ارتباط موضوع درسی با رویدادهای خارج از کلاس نیز اثرگذار باشد، تلاش برای افزایش تسلط بر مطالب درسی و ارائه تازه‌ترین منابع مفید و مطالب علمی از نتایج مثبت ارزشیابی از استاد خواهد بود. از دیگر نتایج این مهم امکان دسترسی به استاد برای اخذ راهنمایی درس و ساعات مشاوره و رعایت نظم و مقررات آموزشی (حضور به موقع و رعایت طول زمان کلاس، کنترل حضور و غیاب)؛ توانایی اداره و کنترل کلاس؛ علاقه، صبر و حوصله استاد جهت پاسخگویی به سؤالات؛ ایجاد احترام متقابل؛ انعطاف‌پذیری و انتقادپذیری استاد؛ میزان تعهد و قبول مسئولیت استاد؛ علاقه‌مندی به پژوهش در میان اساتید خواهد بود که در نهایت این عوامل می‌تواند در کیفیت تدریس و انگیزش تحصیلی و در نتیجه کاهش فرسودگی تحصیلی دانشجویان مؤثر باشد.

References

- Ahmadian Joladari, Mahdi; Farghani Ozroudi, Mohammad Bagher; Alam, Shahram; Nowzari, Vali. (2022) Formulation of sports development strategies of Farhangian University based on the comprehensive model of strategy formulation, *Academic Management Quarterly*, 1(2). 167-191. [in Persian]
- Alizadeh Aghdam, Mohammad Bagher; Abbaszadeh, Mohammad; Sa'i, Marzieh (2022), Sociological study of students' academic burnout (case study: students of Tabriz University), *Social Studies and Research in Iran*, 11(2), 489-516. [in Persian]
- Azizi Abargoi, Mohsen (2017). The relationship between self-efficacy and the quality of learning experiences with academic burnout of master's students of Allameh Tabatabai University (RA), Tehran. Master's thesis. [in Persian]
- Beshlideh, Keumerth; Sawari, Karim (2009). Investigating the relationship between personality traits and academic burnout in Ahvaz high school students, *Journal of Psychological Achievements of Shahid Chamran University of Ahvaz*, 4 (3): 97-89. [in Persian]
- Bernhard, C. (2007), A survey of burnout among college music majors", *Journal of College Student*, No. 2: 392-401.
- Bruce, S.P. (2009). Recognizing stress and avoiding burnout. *Currents in pharmacy teaching and learning*, 1(1).57- 64.
- David A.(2010). Examining the relationship of personality and burnout in college students: The role of academic motivation. *Educational measurement and evaluation review*.1:90-104.
- Dicke, T. Parker, P. D. Holzberger, D. Kunina, O. Kunter, M., & Leutner, D. (2015). Beginning teachers' efficacy and emotional exhaustion: Latent changes, reciprocity, and the influence of professional knowledge. *Teaching and Teacher Education*, 41, 62-72.
- Falahati, Leila (2012) Examining the quality of university life of students: a case study of students of Tehran and Kurdistan universities, *Iran Cultural Research Quarterly*, 6. 151-172. [in Persian]
- Gilbert M., Talaue, A., AlSaad, N. A., & Alwaleed AlHugail, S. A. (2018), "The Impact of Social Media on Academic Performance of Selected College Students", *International Journal of Advanced Information Technology (IJAIT)*, No. 4/5: 27-35.
- Hatmian, Peyman and Sepehari Nejaad, Maryam. (2019). Prediction of academic burnout based on the difficulty of emotion regulation and social support in nursing students. *Education strategies in medical sciences*, (1) 11. 65-59. [in Persian]

- Harland T, Raja Hussain RM, & Bakar AA.(2014). The scholarship of teaching and learning: Challenges for Malaysian academics. *Teach High Educ.* 19(1):38-48.
- Hemti, Reza and Asma Sadeghi (2017) An analysis of academic burnout among university students, *Iranian Social Issues Review*, No. 2, 232-257. [in Persian]
- Hosseini Largani, Maryam. (2017) Analysis of students' academic burnout in the state higher education system of the country: identification of determinants and solutions. *Research and planning in higher education* (3) 23. 43-69 . [in Persian]
- Luo, Y. Zhang, H., & Chen, G. (2020). The impact of family environment on academic burnout of middle school students: The moderating role of self-control. *Children and Youth Services Review*. 119, 1-32.
- Maleki, Tahereh et al. (2017) Investigating the relationship between self-efficacy, quality of learning experiences and its dimensions with academic burnout of agricultural students (case study: Faculty of Agriculture and Natural Resources, Razi University, Kermanshah). *Agricultural extension and education researches* (4) 11. 8-1. [in Persian]
- Marzooqi, Rahmat Elah; Heydari, Masoumeh; Heydari, Elham (2012) Investigating the relationship between educational justice and academic burnout of students at the University of Welfare and Rehabilitation Sciences, *Development Steps in Medical Education*, 10(3), 334-328. [in Persian]
- Maslach, C. (2003). Job burnout: New directions in research and intervention. *Current Directions in Psychological Science*, 12(5), 189-192.
- May, R. W., Seibert, G. S., Sanchez-Gonzalez, M. A., & Fincham, F. D. (2018). School burnout and heart rate variability: risk of cardiovascular disease and hypertension in young adult females. *International Journal on the Biology of Stress*, 21, 211–216 .
- Narimani Mohammad and colleagues. (2017). Explaining students' academic burnout based on self-compassion and sense of coherence. *Children's Mental Health Quarterly* (5) 1. 42-36. [in Persian]
- Moneta, G. B(2021). Need for achievement, burnout, and intention to leave: testing an occupational model in educational settings, *Journal personality and Individual Differences*, 50, 274-278.
- Naami (2009). Relationship between learning experiences quality and academic burnout among students of ahvaz university, *Educational psychology of chahid chamran university*.

- Nabors, L. A. & Lahmkuhl, H. D. (2004). Children with chronic medical conditions: Recommendations for school mental health clinicians, *Journal of Developmental and physical Disabilities*, 16, 1-15.
- Noh, H., Shin, H., & Lee, S. M. (2013). "Developmental Process of academic burnout among Korean middle school students", *Journal of Learning and Individual Differences*, No. 28: 82-89.
- Ossai MC, Ethe N, Edougha DE. (2020). Development, Validation and Standardization of Tertiary Examination Behaviour Inventory: Diagnostic Instrument for Measuring Cheating Tendency in Educational assessments. *Education Quarterly Reviews*. 3(3).
- Pintrich, P. R. (2005). The role of goal orientation in self-regulated learning. In M. Boekaerts, P. R. Pintrich & M. Zeidner (Eds.), *Handbook of Self-Regulation* (pp. 451-502). Burlington, MA: Elsevier Academic Press
- Shahidi, Nima; Jafari, Paryosh; Gurchian, Nadergholi; Behdoyan, Javad (2013) The relationship between self-efficacy and organizational commitment with the teaching quality of faculty members in Islamic Azad University region one, a new approach in educational management. 4(15) . [in Persian]
- Salmela-Aro, K., Kiuru, N., Pietikäinen, M., & Jokela, J. (2008). "Does school matter? The role of school context in adolescents' school-related burnout", *European Psychologist*. 1: 12-23.
- Salanova, M., Schaufeli, W., Martínez, I., & Bresó, Journal of Educational Psychology, E. (2010). How obstacles and facilitators predict academic performance: The mediating role of study burnout and engagement. *Anxiety, Stress, & Coping*, 23, 53-70.
- Soleimani, Adel; Cheraghi, Narges (2023) . The function of action research in the professional development of student teachers of Farhangian University. Examining the challenges of teaching and evaluation in the context of cyberspace, *Academic Management Quarterly*, 1(3). 123-150. [in Persian]
- Veisi, Shoaib; Sharifi, Gina; Barkhoda, Seyed Jamal (2023). Examining the challenges of teaching and evaluation in the context of virtual space, *Academic Management Quarterly*, 2(2), 96-122. [in Persian]
- . Zhang Y, Gan Y, Cham H. (2007). Perfectionism, academic burnout and engagement among Chinese college students: A structural equation modeling analysis. *Personality and individual differences*. 43(6):1529-40.

Challenges and causes of academic burnout of physical education students and their management

Kara Javad Rajab Al-Davoudi ^۱, Javad MoradiChaleshtori ^{۱*}

Abstract

The purpose of this research is to examine the challenges and reasons for the burnout of physical education students and their management in Diyala Province, Iraq. The current research is correlational in terms of method, applied in terms of purpose, and field in terms of location. The statistical population of this research is all physical education students in Diyala province of Iraq, who were selected as a sample out of 340 people and according to Cochran's formula, 181 people were selected as a sample. The sampling method was simple random research. The data collection tools in this research include three academic burnout questionnaires by Berso et al. (1997), Siraj's teaching quality questionnaire (2002) and the standard learning motivation questionnaire by Kashif et al. (2013). The reliability of Brusso's burnout questionnaire (1997) was calculated by its creators as 0.79, the quality of teaching by Siraj (2002) using Cronbach's alpha as 0.76, and the learning motivation by Kashif et al. (2013) as 0.82. Data analysis is in two parts, descriptive statistics (mean and median, etc.) and inferential statistics (Pearson correlation test and regression, etc.), which were analyzed by SPSS23 software. The research results showed that there is a direct and significant relationship between academic burnout, teaching quality and learning motivation. Also, there is a positive and significant relationship between learning motivation and teaching quality. It seems that by increasing the favorable relationship between professors and students, as well as increasing the quality of professors' teaching, and as a result, increasing the academic motivation of physical education students, it is possible to overcome their academic burnout.

Keywords: Academic burnout, teaching quality, academic motivation

¹ - Master, Department of Sports Management, Faculty of Sports Sciences, Isfahan Branch (Khorasgan), Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

² - Assistant Professor of Sports Management, Department of Physical Education and Sports Sciences, Shahrekord Branch, Islamic Azad University, Shahrekord, Iran.